

Araştırma Makalesi / Research Article

BİR KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMASI OLARAK AKSARAY ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİNDE TÜRKİYE’NİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ KABULÜ¹

Mehmet ÖZTÜRK*

INTERNATIONAL STUDENT ADMISSION OF TURKEY IN THE AKSARAY UNIVERSITY EXAMPLE AS THE PRACTICE OF PUBLIC DIPLOMACY

Öz

Küreselleşmenin ve yükseköğretimde uluslararasılaşmanın günümüzde en önemli göstergelerinden birisi uluslararası öğrenci hareketliliğidir. Dünyanın farklı ülkelerinde eğitim görmek ve deneyim kazanmak isteyen öğrenciler ile bunların oluşturduğu “hareketlilikten” kültürel, akademik ve ekonomik anlamda fayda sağlamak isteyen ülkelerin varlığının birbiriyle örtüşmesi, uluslararası öğrenci sayısının giderek artmasını beraberinde getirmektedir. Bu çalışma; kamu diplomasinin önemli bir aracı olarak da değerlendirilen uluslararası öğrenci kabulüne ilişkin Türkiye’deki mevcut durumu ve yaşanan gelişmeleri sistematik bir şekilde incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya örnek teşkil etmesi için Aksaray Üniversitesi’ndeki uluslararası öğrencilerin sayısal verilerinden de yararlanılmıştır. Çalışmada ayrıca Türkiye’nin uluslararası öğrenci hareketliliğindeki yerine, tarihi tecrübesine, ne tür politikalar izlediğine ve özellikle Büyük Öğrenci Projesi ve Türkiye Bursları gibi programların muhtevasına ve önemine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Sonuçta, kamu diplomasisi kapsamında yapılan uygulamanın etkinliğini artırıcı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Uluslararası Öğrenciler, Büyük Öğrenci Projesi, Türkiye Bursları, Aksaray Üniversitesi.

Abstract

One of the most important indicators of globalization and internationalization in higher/tertiary education is international student mobility nowadays. The overlap of the students who want to take education and gain experience in different

---

¹ Bu çalışma, 19-21 Ekim 2018 tarihlerinde, Kırşehir’de düzenlenen, 1. Uluslararası “Toplum, İktidar & Siyaset” Kongresi’nde, “Aksaray Üniversitesi Örneği Bağlamında Türkiye’nin Uluslararası Öğrenci Kabulüne Yönelik Bir Analiz” başlığıyla sunulan sözlü bildiriden üretilmiştir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: mehmetozturk@aksaray.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3556-9216>.

Makale Gönderim Tarihi: 21.06.2019 <https://doi.org/10.11616/basbed.v19i51339.580529>

Makale Kabul Tarihi : 08.11.2019

countries of the World and the existence of the countries that want to benefit in cultural, academic and economical sense from the “mobility” of those students brings with increasing number of international students. This study aims to analyze the current situation and recent developments in Turkey in a systematic way regarding the acceptance of international students who are considered as an significant tool of public diplomacy. The numerical data of the international students in Aksaray University was used to set an example for the study. The study also was made assessments regarding the significance and the content of programs especially Türkiye Scholarships and the Great Student Project, what kind of policies to follow, the historical experience and the position of Turkey in the international student mobility. As a result, recommendations have been made to improve the effectiveness of implementation within the scope of public diplomacy.

Keywords: Public Diplomacy, International Students, Great Student Project, Türkiye Scholarships, Aksaray University.

1. Giriş

Kamu diplomasisi (public diplomacy), yabancı kamuoyu ile doğrudan iletişim kurmayı amaçlayan hükümet destekli çabaları ifade eder (Encyclopaedia Britannica, 2018). İlk defa ABD’deki Tufts Üniversitesi’nden Edmund Gullion tarafından 1965’te kullanılan kamu diplomasisi kavramındaki iletişim ise; kendi ulusunun fikir, ideal, kurum, kültür, hedef ve politikalarını yabancı toplumca anlaşılmasını sağlamayı içerir. Böylece yabancı kamuoyu tarafından kendisine çıkartılabilecek engellerin bertaraf edilmesi, onlardan sağlanacak faydanın artırılması ve hatta onların dostluğunun sağlanması söz konusu olabilecektir (Oktay, 2012: 127).

Propagandadan ziyade nesnel olgulara ve hakikate dayalı stratejik bir iletişim dili oluşturmayı amaçlayan kamu diplomasisinin faaliyetleri “devletten halka” olabileceği gibi “halktan halka” da olabilir. Birincisi, bir devletin hedef halka yönelik resmi kanallar ve araçlarla yürüttüğü eylemleri ve politikaları yansıtırken, ikincisinde, sivil toplum kuruluşları, araştırma merkezleri, kamuoyu yoklamaları, medya, dernekler, vakıflar, kanaat önderleri, üniversiteler, değişim programları kullanılır (Kalın, 2011: 11). Çoğu hükümetin, kamu diplomasisi veya insandan insana diplomasi yoluyla yabancı halklarla iletişim kurarak yumuşak güç yeteneklerini geliştirmek için çaba sarf ettiği bir ortamda (Bislev, 2017: 87) uluslararası öğrenci değişimi, kamu diplomasisinin uzun vadeli bir etki oluşturma aracı konumundadır (Metzgar, 2016: 225).

Küreselleşmeyle beraber bilgi çağının (süreç ve bilgi yoğunluklu üretime geçilmesinin), yeni teknolojilerin ve İngilizce’nin küresel bir dil olmasının uluslararası eğitime katılımı kolaylaştırıcı rol oynadığı

görülmektedir. Yükseköğretime yönelik talebin artması, artan küresel rekabetin bir boyutunu oluşturmaya başlamıştır. Küreselleşmenin tetiklediği bu süreçte yükseköğretimden pay alma yarışına giren devletler, yükseköğretimde uluslararasılaşma gayreti ile üniversitelerinin dışa açılmasına ve markalaşmasına önem vermektedirler (DEİK, 2013: 10-13).

Günümüzde yükseköğretimde uluslararasılaşmanın ve küreselleşmenin en önemli göstergelerinden birisi uluslararası öğrenci hareketliliğidir (Levent ve Karaevli, 2013: 98; Ger vd., 2017: 1-2). Dünyanın farklı ülkelerinde eğitim görmek ve deneyim kazanmak isteyen öğrenciler ile bunların oluşturduğu “hareketlilikten”² kültürel, akademik ve ekonomik anlamda fayda sağlamak isteyen ülkelerin varlığının birbiriyle örtüşmesi, uluslararası öğrenci sayısının giderek artmasını beraberinde getirmektedir.

Dünyada uluslararası öğrenci hareketliliğinin 1975’te 800 bin, 2010’da 4,5 milyon, günümüzde 7,5 milyon olduğu görülürken, 2030’da 20 milyona ulaşması beklenmektedir. Bu durum 2009 yılında 170 milyon iken 2025’te 262 milyona ulaşması beklenen yüksek eğitim kurumlarına kayıtlı öğrenci varlığı düşünüldüğünde daha fazla önem taşır. Bu verileri farklı ülkelerde eğitim görmek ve deneyim kazanmak isteyen uluslararası öğrenci hareketliliğinin bir sonucu olarak görmek mümkündür. Bu ise kültürel, akademik ve ekonomik fayda gibi olanaklar bağlamında pek çok ülkenin pastadan pay alma yarışına girmesini beraberinde getirmektedir (YTB, 2018a).

OECD’nin datalarına göre, uluslararası öğrenciler %53 Asya’dan, %10 Avrupa’dan, %8 Afrika’dan, %5 Latin Amerika ve Karayipler’den, %3 Kuzey Amerika’dan, %1 Okyanusya’dan ve %5 diğer yerlerden öğrenim için başka bir ülkeye gitmektedirler. Uluslararası öğrencilerin öğrenim görmek için gittikleri ülkelerin dağılımları ise şu şekildedir: ABD %19, Birleşik Krallık %10, Avustralya %6, Fransa %6, Almanya %5, Rusya Federasyonu %3, Japonya %3, Kanada %3, Çin %2, İtalya %2, Avusturya %2, Hollanda %2, Suudi Arabistan %2, İspanya %1, Kore %1, Türkiye %1, diğer OECD ülkeleri %10 ve diğer OECD üyesi olmayan ülkeler %20 (2016: 169).

---

² Uluslararası eğitim hareketliliği, yükseköğrenimin yanı sıra yabancı dil eğitimini, mesleki ve kariyer eğitimini de kasteder. Yükseköğrenim öğrenci hareketliliği türlerine bakıldığında; 3 ve daha uzun süreli gidilen lisans ve master eğitimi okullarda yapılan hareketlilik A tipi hareketlilik, A tipinden kısa ancak en az 2 yıllık teknik ve mesleki kurslar için olanı B tipi hareketlilik, ileri düzey araştırma yani doktora hareketliliği şeklinde üçe ayrılabilir (DEİK, 2013: 9-10).

Yukarıdaki verilerde de görüldüğü üzere dünyada en fazla uluslararası öğrenci gönderen kıta, Asya kıtasıdır. Asya içinde en fazla öğrenci gönderen ülke %22'lik oranla Çin'dir. Dünyada en fazla uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapan ülke ise ABD'dir (OECD, 2016: 168). ABD'de öğrenci gelirlerinin yaklaşık %70'i yabancı öğrencilerdendir. Temel ihtiyaç, ikamet ve harç gibi çeşitli kalemlerden oluşan bu gelirler, uluslararası öğrencilerin aileleriyle birlikte değerlendirildiği 2010-2011 akademik yılını referans alan bir çalışmaya göre 20 milyar doları³ aşabilmektedir (Levent ve Karaevli, 2013: 102).

ABD'nin yanı sıra uluslararası öğrenci politikasından pay alabilmek için dünyada pek çok ülkenin yükseköğretimde uluslararasılaşmaya önem verdikleri ve bu konuda stratejik adımlar attıkları görülmektedir. Örneğin, uluslararası öğrenci konusunda ismi öne çıkan ülkelerden birisi olan Kanada, göç politikalarında değişikliğe giderek uluslararası öğrencilerin eğitimlerini devam ettirebilmelerine yardımcı olabilmek için daimi ikamet sahibi olabilmelerini kolaylaştırmakta, öğrencilik sırasında (çalışma izni olmaksızın haftada 20 saate kadar) ve sonrasında (çalışma izniyle 3 yıla kadar) çalışabilmelerini sağlamaktadır (YÖK, 2017: 8).

Öyle ki, pek çok çalışmada, çalışma fırsatlarının yanı sıra mezun olunca iş bulma kolaylığı, harç ücretleri, ikamet, ulaşım, yaşam giderleri gibi eğitim masrafları, eğitim kalitesi ve hayat tecrübesini artırabilme potansiyeli, gidecekleri ülkedeki refah ve güvenlik seviyesi, ülkenin saygınlığı, akrabalık ilişkileri, yabancı dilde uzmanlık, yaşam biçimi, eğitim erişebilirliği, vize işlemleri kolaylığı, üniversitelerin akademik başarıları gibi etmenler uluslararası öğrenci hareketliliğini etkileyen unsurlar arasında değerlendirilmektedir (Levent ve Karaevli, 2013: 102-105; DEİK, 2013: 23-24).

İşte bu çalışma; böylesine önemli ve kamu diplomasisinin önemli bir aracı olarak değerlendirilen uluslararası öğrenci kabulüne ilişkin Türkiye'deki mevcut durumu ve yaşanan gelişmeleri sistematik bir şekilde incelemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda ilk olarak kamu diplomasisi kavramının bizzat kendisi ve Türkiye'nin kamu diplomasisi tecrübesi aktarılacaktır. İkinci olarak, Türkiye'nin uluslararası öğrenci hareketliliğindeki yerine, tarihi tecrübesine, ne tür politikalar izlediğine ve özellikle Büyük Öğrenci Projesi ve Türkiye Bursları gibi programların muhtevasına ve önemine ilişkin değerlendirmeler yapılacaktır. Üçüncü olarak, çalışmaya örnek teşkil etmesi açısından Aksaray

---

³ 2010'da uluslararası öğrencilerin katkıları Avustralya'ya 14,42 milyar dolar, Birleşik Krallık'a 10,77 milyar dolar, Fransa'ya 5,76 milyar dolar ve Almanya'ya 1,5 milyar dolar değerindedir (Ger vd., 2017: 3).

Üniversitesi'ndeki uluslararası öğrencilerin durumu incelenecektir. Sonuçta ise kamu diplomasi kapsamında yapılan uygulamanın etkinliğini artırıcı önerilerde bulunulacaktır.

2. Kamu Diplomasisi ve Türkiye

En basit haliyle kamu diplomasisi; kamuoyu (efkar-ı umumiye) oluşturma, halkın fikirlerini etkileme çabasıdır. Cazibe ve ikna kabiliyetine dayalı yumuşak güçle ilişkili bir kavram olan kamu diplomasisi, devletlerin kendi halklarının dışındaki halklarla iletişim kurma politikasıdır. Bu karşı taraf halkını bilgilendirme ya da onları etkileme şeklinde cereyan edebilir (Akçay, 2014: 17,19). Türkiye de kendine özgü karakteristikleriyle içini doldurduğu kamu diplomasisine son yıllarda oldukça önem vermektedir. Çalışmanın bu bölümünde ilk olarak kamu diplomasisinin gelişimi ve diğer kavramlarla farkı ortaya konulacak daha sonra ise Türkiye'de kamu diplomasisinin ne anlama geldiği ve gelişimi açıklanacaktır.

2.1. Ayrışan ve Örtüşen Yönleriyle “Kamu Diplomasisi” Kavramı

Kamu diplomasisi ile hedeflenenin “diğerlerini etkileme” olması, kamu diplomasisini yumuşak gücün önemli bir aracı yapar. Yumuşak güç, E. H. Carr'ın perspektifiyle askeri ve ekonomik gücün yanında fikirlerin gücünü, J. S. Nye'mın perspektifinden ise sopa ve havucun yanında “çekiciliğe” bir başka deyişle “zihinleri ve kalpleri kazanmaya”, karşılık gelir (Oktay, 2012: 129-130). Medyadan sivil topluma, siyasal partilerden özel sektöre, yazarlardan akademisyenlere, sanatçılardan şarkıcılara, kullanılan dilden hit parçalara, sporculardan gazetecilere, kadar geniş bir kesim yumuşak güce katkı veren unsurlar arasındadır. Hükümetlerce gerçekleştirilen seminer, konferans, burslar, değişim programları, yardım faaliyetleri kamu diplomasisi uygulamalarına örnek olarak verilebilir. Yine kamu diplomasisiyle ilişkili bir kavram aynı zamanda onun bir aracı olarak görülebilecek kültürel diplomasiye; devletlerin akademik, dilsel ve kültürel değişimleri yaygınlık kazandırma amaçlı programları örnek olarak verilebilir. Alman Goethe Enstitüsü, Fransız Kültür Merkezi, Amerikan Kültür Derneği, İspanyol Cervantes Enstitüsü gibi dil merkezlerinin yanı sıra uluslararası öğrenci kabulüne yönelik en popüler programlar arasında ise İngiltere'de Chevening, Fransa'da Eiffel, Almanya'da DAAD, ABD'de Fullbright bursları yer almaktadır (Oktay, 2012: 131-132). Bu da göstermektedir ki kültürel diplomasi kamu diplomasisinin önemli bir bileşenidir.

Kamu diplomasisi “bir ülkenin başka bir ülkenin kamuoyunu (karar alıcılar ve halkı) kendi ulusal hedefleri ve çıkarları doğrultusunda etkileme çabalarının tümünü içeren bir alandır (Öztürk, 2017). Bu yönüyle devletten devlete işleyen klasik (geleneksel) diplomasiden ayrılır ve bu ayrım aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1: Geleneksel Diplomasi-Kamu Diplomasisi Ayrımı

Geleneksel Diplomasi	Kamu Diplomasisi
Devletten devlete (hükümetten hükümete) ya da diğer uluslararası örgütlere yönelik	Bir hükümetten ya da uluslararası kuruluşan ⁴ yabancı kamuoylarına yönelik
Resmi ilişkileri muhteva ettiği için genellikle gizlilik içinde yürütülür	Yabancı kamuoylarında olabildiğince çok kişiye ulaşabilmeyi hedeflediği için açık diplomasi geçerli
Resmi temsilciler (diplomatlar) aracılığıyla iletişim kurulur (halkla değil)	Bir hükümet veya uluslararası kuruluşun yabancı kamuoylarına resmi ya da özel şahıs ve kurumlar aracılığıyla iletişim tesis edilir
Hedef, piramidin üst kısmı yani seçkinlerdir	Hedef, piramidin alt kısmı yani halktır
Daha çok siyasi, askeri ve ekonomik konular üzerinden yürütülür	Daha çok geleneksel diplomasi alanı dışında değerlendirilen konular üzerinden yürütülür. Örneğin, eğitim ve kültür programları vasıtasıyla yayın ve tanıtım yapılması

Kaynak: Oktay, 2012: 128-129.

Kamu diplomasisinin genellikle iki çeşidinden söz edilir. Birincisi devletlerin imajını artırma⁵ uğraşı bağlamında ve daha çok uzun süreli

⁴ Burada devletlerin yanı sıra uluslararası kuruluşların da kamu diplomasisi faaliyetleri yürütebildikleri vurgulanmalıdır. E. Oktay’ın, “NATO’nun Dönüşümü ve Kamu Diplomasisi’nin Artan Rolü” isimli çalışması buna örnek olarak verilebilir. Söz konusu çalışmada 2003’te dönemin NATO Sekreteri Lord Robertson tarafından NATO Kamu diplomasisi Birimi kurulduğu ve bunun 2009’da göreve başlayan Anders F. Rasmussen’le daha da geliştiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda yürütülen kamu diplomasisi ile gerek Akdeniz Diyalogu, İstanbul İşbirliği İnisiyatifi, Ukrayna, Rusya ve Balkan devletleri ile iletişimde gerekse de Afganistan’da önemli faydalar sağlandığı belirtilmektedir (2012: 137-144).

⁵ Kamu diplomasisi; propaganda, imaj geliştirilmesi ve ulus markalamayı (nation branding) içerecek şekilde ele alınırsa Antik Yunan’dan günümüze kadar örneklerini görmek mümkündür. Bu bağlamda Oktay, 17. yüzyılda uluslararası diplomatik ve ticari dil olan Lingua Franca’nın yanı sıra eşitlik, kardeşlik ve özgürlük şeklinde öne çıkan Fransız devrimi ilkelerinin geniş kitleleri etkilemesinin bu anlamda verilebilecek bir örnek olduğunu söyler (2012: 128). Sözü geçen ulus markalama ise, ulus imaj yönetimine de atıf yaparak hedef kitle

algılamaları etkilemeyi amaçlayan kültürel iletişimdir. Bu, iyi niyetli, işbirliğini kolaylaştırıcı bir yöntem olarak uzun vadeli ittifak ilişkilerini sürdürmeyi ve düşmanlı propagandayı da yavaş yavaş yok etmeye yöneliktir. Örneğin ABD, Soğuk Savaş döneminde uyguladığı kamu diplomasisi ile Avrupalıları demokratik hükümet ve kapitalist girişim bağlamında kendi yanına çekebilmiş, The Voice of America'nın yayını ile Varşova Paktı içindeki Doğu Avrupa ülkelerindeki Batı hakkındaki olumsuz mitleri yok etmeyi amaçlamış ve ayrıca çoğu ABD ile ittifak halinde olan ülkeye Amerikan tarihi ve kültürüyle alakalı kitaplar göndermiştir (Encyclopaedia Britannica, 2018). Yine ABD'nin markalar (Coco Cola, Blue Jeans), müzik (Rock'n Roll) ve sinema (Hollywood) gibi yönleriyle Doğu Avrupa ülkelerine kadar ulaştığı söylenebilir (Oktay, 2012: 128).

Kamu diplomasisinin ikinci çeşidi, siyasal müdafaa/politik savunma (political advocacy) da denen daha çabuk sonuçlar almayı sağlayacak stratejiler üretmeyi içerir. Bazen devletlerin, yabancı kamuoyunu maliyetli askeri ittifak stratejilerini desteklemeleri için ikna etmeleri gerekebilir. Böyle durumlarda yabancı liderler bu tür ittifaklara meyillidirler ancak iç kamuoylarından gelebilecek tepkilerden korkarlar. İşte bunun çözüm yolu olarak kamu diplomasisi ön plana çıkar. Bu tür kamu diplomasisine örnek olarak, 1990'da Irak saldırısına karşı ABD halkının desteğini alabilmeyi amaçlayan Kuveyt'in çabaları verilebilir. Dönemin ABD Başkanı George H. W. Bush'un Irak'a müdahale etmesi halinde kendi halkının desteğini alamayacağı korkusu içinde bulunduğu bir ortamda, Kuveyt, kendisi hakkında neredeyse hiç bilgisi olmayan Amerikan halkının desteğini alabilmek için bazı faaliyetler yürütmüştür. Bunun için ABD'deki bir kamuoyu araştırma şirketi üzerinden Saddam zulmünü ön plana çıkartan kampanyalar yürüterek söz konusu desteği alabilmeyi başarmış ve müdahalenin yolunu açabilmiştir (Encyclopaedia Britannica, 2018).

Devletlerin bazen de kamu diplomasisini düşmanlarını itibarsızlaştırma için kullanabildikleri öne sürülmektedir. Bunun için yabancı kamuoylarını liderleri aleyhine açıkça ya da dolaylı (explicitly/tacitly) mobilize edebilmektedirler. Halkının desteğine güvenerek kendilerine boyun eğmeyen liderleri bu sayede dize getirmek, hatta politikalarında değişiklik öngörülüyorsa da yabancı ülkenin halkını ayaklandırmak

---

nazarında ulus itibarını oluşturmak için imajların oluşturulması, yönetilmesi ve değerlendirilmesine vurgu yapar. Burada marka tekniklerini kullanarak hedef ulusların imajlarının, kimliklerinin, davranışlarının, tutumlarının olumlu yönde değiştirilmesi amaçlanır (Köksoy, 2015: 48).

amaçlanabilir. Ancak bunun kesin başarı sağlayacağı söylenemez. Çünkü kamuoyu bu tür kampanyalardan genellikle kuşku duyar veya hedefteki liderler bu tür kampanyaları kamuoylarına ulaşmadan bertaraf edebilirler. Burada hatırlatılması ve üzerinde durulması gereken önemli bir ayrıntı vardır. O da bu tür kampanyaları kamu diplomasisinden ziyade propagandanın edebi kelamı (euphemism) olarak görmek gerektiğidir. Bu şekilde birbirinin yerine kullanılabilen kamu diplomasisi ile propagandanın ayırımına dikkat etmek gerekir. Diplomatlar ayırımın zorlaştığı durumlarda negatif ima barındıran durum için propagandayı seçmektedirler ki bu seçim aynı zamanda onları propaganda uygulayıcısı kişiler olarak algılanmalarından da korumaktadır (Encyclopaedia Britannica, 2018). Bu nedendir ki bu ayırma, kamu diplomasisini propaganda ile eşdeğer algılanmasını engellemek için son yıllarda daha fazla dikkat edilmektedir.

Dolayısıyla propagandadan ziyade farklı kesimlere ulaşmak amacıyla “nesnel verilere ve gerekçelere dayalı stratejik bir iletişim dili inşa etmeyi” amaç edinen kamu diplomasisinin faaliyetlerinin “devletten halka ve halktan halka iletişim” şeklinde kümelenebilmektedir. Birinci gruptaki faaliyetler; devletin resmi araç ve kanalları kullanarak izlediği politikaları, yaptığı açılım ve faaliyetleri kamuya anlatmasını içerir. İkinci gruptaki faaliyetler ise; devlet-dışı organizasyonlar (STK’lar, vakıflar, dernekler, üniversiteler, kamuoyu araştırma şirketleri, basın, kanaat önderleri, mübadele programları gibi) vasıtasıyla işler. Bu sayede diplomatlar ve yabancı kamuoyları arasındaki diplomatik iletişimden daha geniş bir çerçeveye yerleşir (Kalın, 2018). Bu türden bir ayırım, kamu diplomasisinin uygulamalarında da görülmektedir. Bu uygulamaların reaktif, proaktif ve ilişki geliştirici olmak üzere üç çeşidi bulunmaktadır (bkz. tablo 2).

Tablo 2: Kamu Diplomasisi Uygulamaları

Reaktif Kamu Diplomasisi	Kısa vadeli (saatler-günler)	Çatışma, kriz veya dezenformasyonla karşılaşıldığında	Ulusal-uluslararası resmi bilgi kaynaklarıyla yakından çalışma
Proaktif Kamu Diplomasisi	Orta vadeli (aylar-yıllar)	Stratejik mesajın iç-dış kamuoyu için belirlenmesi ve iletilmesi	Stratejik iletişim ve resmi-sivil örgütlerle işbirliği
İlişki Geliştirici Kamu Diplomasisi	Uzun vadeli (yıllar-on yıllar)	Güven ve itibarın iç-dış kamuoyunda sağlanması	Sivil inisiyatif ve aktörlerin aktif katılımı

Kaynak: Öztürk, 2017.

Reaktif/doğrudan taktiksel iletişim stratejilerine; yayın işlemleri, medya bültenleri ve ilişkileri, proaktif stratejik iletişim stratejilerine; aktörler arası faaliyetler, gazete-dergi yayınları, görsel ve işitsel yapımlar, belgeseller, dil öğretimi, mezun ağları, kamuoyu araştırması; uzun vadeli ilişki inşa edici ya da geliştirici stratejilere; değişim programları ve kamu diplomasisi kurumları örnek olarak verilebilir. Bunlar kısmi ya da tamamen hükümet tarafından yönetilen stratejilerdir. Bunun yanı sıra hükümetlerin haricinde ilişki geliştirici uzun vadeli stratejiler olarak; kütüphaneler, STK ağları, sosyal ağlar, sergiler kullanılabilir (Akçay, 2014: 44).

Günümüzde geleneksel radyo ve TV yayınının yanı sıra online haberler ve sosyal medya bir kitlesel platform haline gelmiştir. STK'lar, think-tank kuruluşları, üniversiteler, medya, meslek kuruluşları, KOBİ'ler hükümet-dışı kurumlar iletişimde kullanılabilirler ki buna yeni kamu diplomasisi de denmektedir (Oktay, 2012: 132). Benzer bir ayrım eski ve yeni kamu diplomasi olarak da yapılabilmektedir ve bu aşağıdaki tabloda karşılaştırmalı biçimde örneklenmiştir.

Tablo 3: Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi Ayrımı

Belirgin Özellikler	Eski Kamu Diplomasisi	Yeni Kamu Diplomasisi
Aktör	Devlet	Devlet ve devlet-dışı
Rolün Yapısı	Yukarıdan aşağıya, aktörden yabancı halklara	Yatay, aktör tarafından kolaylaştırılmış
Rolün Niteliği	Hedeflenmiş mesajlaşma	İlişki kurma
Teknolojik Ortam	Kısa dalga radyo, basılı gazeteler, sabit hatlı telefonlar	Uydu, internet, gerçek zamanlı haberler, cep telefonları
Medya Ortamı	Ulusal ve uluslararası haberler arasında belirgin hat	Yerli ve uluslararası haber alanının bulanıklaşması
Yaklaşım Kaynağı	Politik savunmanın ve propaganda kuramının gelişimi	Kurumsal markalaşma ve ağ teorisinin gelişimi
Terminoloji	Uluslararası imaj ve prestij	Yumuşak güç ve ulus markası
Genel Amaç	Uluslararası çevrenin/ortamın yönetimi	

Kaynak: Cull, 2009: 14.

Soğuk Savaş döneminde daha çok uygulama alanı bulan kamu diplomasisine geleneksel kamu diplomasisi, 11 Eylül sonrasında devletlerin uygulamaya başladıkları yeni kamu diplomasisine 21. yüzyıl kamu diplomasisi ismi de verilebilmektedir. Geleneksel ve yeni olanında tıpkı empirik teorilerle normatif teorilerdekine benzer bir ayrım söz konusudur. Birincisi kamu diplomasisi uygulamalarının nasıl olduğuna ilişkin ikinci nasıl olması gerektiğine ilişkindir. Geleneksel kamu diplomasisi; hedef ülkelerde siyasi değişim hedefiyle onların davranışlarını değiştirmeyi öngören; ikna etme ve kitleleri yönetme stratejilerinin ve tek yönlü iletişimin hâkim olduğu; ideolojiler, çıkarlar ve bilgi mesaj içeriğine sahip; hedef ülke halkına yönelik hedefleyen hükümet tarafından finanse edilen bir yöntemdir. 21. yüzyıl kamu diplomasisi ise, ekonomik ve siyasi çıkarlar doğrultusunda itibar kazanmak⁶ amacıyla; ilişki inşa etme ve sürdürme, halklarla ilişki içinde olma stratejilerinin ve çift yönlü iletişimin hâkim olduğu; fikirler, değerler ve işbirliği üzerine mesaj verildiği; bölümlendirilmiş, tanımlanmış hedef kitleye yönelik kamu ve özel işbirlikleri aracılığıyla finanse edilen yöntemdir (Akçay, 2014: 24-25).

Günümüz kamu diplomasisinin, yeni kamu diplomasiyi ve yumuşak gücü içerdiğini öne süren Nicholas J. Cull (2009: 10), kamu diplomasisinin temel bileşenleri (components) olarak şunları görmektedir: a) Dinleme (listening⁷), b) savunma (advocacy), c) uluslararası yayın (international broadcasting), d) değişim diplomasisi (exchange diplomacy), e) kültürel diplomasi (cultural diplomacy). Buna altıncı bir unsur olarak kamu diplomasisiyle bazı noktalarda örtüşen ancak daha katı bir uygulama tarzı olan psikolojik savaş (psychological warfare)⁸ eklemektedir. Uluslararası

---

⁶ Kamu diplomasisi ile belli ölçüde PR (Public Relations) çalışmaları arasında benzerlik kurabiliriz. Ortak özelliklerinde itibarın korunması ve artırılması, hedef kitleyi iyi tanıyarak onların düşünce ve davranışını değiştirmek vardır. Ancak PR; birey, Sivil Toplum Kuruluşu, kamu kurumu olabileceği gibi daha çok firma için kullanılmakta ve bu tür organizasyonlarla hedef kitle arasında planlı çalışmalarla iletişim kurmayı içerir. Bir yönüyle PR, “marka iletişim dili” oluşturarak marka tanıtımıdır (Eticaretrend 2019).

⁷ Kamu diplomasisinde hedef kitlenin dinlenmesi ve onların önceliklerinin belirlenmesi izlenecek ilk adımdır. Bunu “bilgilendirme, paylaşım, ikna ve etkileme” izler. Bunun içindir ki, kamu diplomasisinde “anlatmak kadar anlamak, konuşmak kadar dinlemek, iletmek kadar iletişime açık olmak” önem taşır. Kamu diplomasisi ayrıca yeri geldiğinde hakikatin önüne geçen imajın oluşturulması ya da kırılması için de önem taşır. Şüphesiz sözü edilen imaj, hedef kitlenin algılamalarından ve buna bağlı tahlillerinden bağımsız değildir (Kalin, 2018).

⁸ Bkz. kamu diplomasisi ve psikolojik savaş arasındaki ayrım için Cull, 2009: 26.

öğrenci kabulünün sözü edilen unsurlardan kültürel diplomasi ve yumuşak güçle ile yakından ilişkili ancak *exchange diplomacy*'nin bir uygulaması olduğu ve bu bağlamda kamu diplomasi ile ilişkili bir kavram olduğu açıktır.

2.2. Türkiye’de Kamu Diplomasisi

Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, 30 Ocak 2010 tarihli ve 27478 sayılı Resmi Gazete’de ilan edilen 2010/3 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulmuştur. Bu genelgede, günümüzde artık resmi diplomasinin yanında uluslararası toplum üzerinde etki oluşturma ve onları yönlendirebilmede kamu diplomasisinin belirgin işlev üstlenmeye başladığı vurgulanmıştır. Ayrıca iletişim ve teknolojide yaşanan gelişmelerin yanı sıra uluslararası ortamda çıkan tehdit ve fırsatlar kamu diplomasisi kapsamında faaliyet yürüten kurumlar arasında işbirliğini ve koordinasyonunu gerekli kılmıştır ki işte bu koordinatörlük de bu bağlamda önemli işlev üstlenmektedir (KDK, 2018). İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin uluslararası kamuoyunu yönlendirmede propagandanın sınırlılıklarını ortaya koyduğunu düşünen A. Osman Öztürk (2017), oluşan bu açığın kamu diplomasisi ile kapatılmaya çalışıldığı yeni bir sürece sistemin evrildiğini öne sürmektedir. Diğer ülkelerin bizzat karar vericileri, kültürleri ve kamuoyları ile pozitif ilişkiler geliştirmek, onların potansiyellerini ve ihtiyaçlarını düzgün bir şekilde analiz edip, “kendimizi” doğru tanıtp, varsa yanlış anlaşılmalara bunların giderilmesi her ülke için kamu diplomasisinin vazgeçilmez unsurları olmuştur. Diğer bir deyişle kamu diplomasisi ile diğer ülkelerin kamuoylarının “anlaşılması, bilgilendirilmesi ve etkilenmesi” amaçlanır.

Türk kamu diplomasisi, İbrahim Kalın’a (2018) göre; *“Türkiye’nin yeni hikâyesinin etkin ve kapsamlı bir şekilde dünya kamuoyuna anlatılması faaliyetidir. Bu faaliyetlerin muhtevasını belirleyen, Türkiye’nin tarihinden ve coğrafyasından tevarüs ettiği birikimdir. Türk dış politikasının derinlik kazanması, bu birikimi stratejik bir değer haline getirmesiyle doğrudan orantılıdır. Adalet, paylaşım, meşruiyet, temsilde eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirlik, farklılıklara saygı, erdemli toplum, din ve vicdan hürriyeti, insan onurunun korunması ve temel hak ve hürriyetlerin anayasal güvence altına alınması, Türkiye’nin yeni toplumsal muhayyilesinin kurucu unsurlarıdır. Türkiye’yi hem doğuda hem de batıda bir cazibe merkezi haline getiren bu unsurlar, aynı zamanda Türk dış politikasına ve kamu diplomasisine mukayeseli üstünlük sağlamaktadır.”*

Türkiye, medeniyet değerleriyle yumuşak güç unsurlarını harmanlayarak oluşturduğu kamu diplomasisini iç ve dış politikada rıza ve karşılıklı mutabakata dayandırmaktadır. Bu bağlamda Öztürk'e göre, Türkiye'nin kamu diplomasisi, örneğin Suriyelileri mülteci olarak değil de misafiri olarak kabul etmesi ile insani diplomasisinin kesiştiği, insani ve ahlaki değerlere önem verdiği görülmektedir. Böyle bir kamu diplomasisi ise şüphesiz hiyerarşik olmaktan ziyade rızaya dayalı, ötekileştirici olmaktan ziyade kucaklayıcı, manipülasyona açık olmaktan ziyade hakikate/doğruya eğilimli, yıkıcı olmaktan ziyade inşa edici bir zeminde cereyan eder (Öztürk, 2017).

1990 yılların başındaki uluslararası sistemde meydana gelen gelişmelerin (Yugoslavya'nın ve SSCB'nin dağılmasının) sağladığı olanaklardan faydalanabilme amacıyla ilişkilendirilebilecek 1992'deki Büyük Öğrenci Projesi ile Türkiye'de kamu diplomasisi anlamında önemli bir adım atıldığı görülmektedir. 2010 yılında Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün kurulması ve 2012 yılında Türkiye Bursları programının başlatılması ise kamu diplomasisini daha sağlam zemine oturtan gelişmeler olmuştur.

3. Uluslararası Öğrenciler ve Türkiye

3.1. Yabancı Öğrenci-Uluslararası Öğrenci Ayrımı

UNESCO'ya (2018) göre, eğitim için ulusal veya bölgesel sınırların dışına çıkan ve uyuşu bulunduğu ülkenin dışında kayıtlı bulunan öğrencilere uluslararası öğrenci (international/internationally mobile students) denmektedir. OECD'ye göre uluslararası öğrenci; uyuşu bulunduğu ülkeden ayrılıp öğrenip görmek amacıyla başka bir ülkeye giden öğrencilerdir. OECD'ye göre yabancı öğrenci ise, öğrenim gördükleri ya da kayıtlı buldukları ülkenin vatandaşlığına sahip olmayan öğrencileri tanımlar (OECD, 2018: 212). OECD'nin bu tanımı diğer bir ifadeyle “vize ya da özel izinler çerçevesinde kendi ülkesi dışında akredite bir kurumda belli bir öğrenim programına katılma hakkı verilen kişidir” (aktaran YÖK, 2017: 7). Kısaca, öğrenim amacıyla uyuşu bulunduğu ülke dışına çıkan öğrencilere uluslararası öğrenci denirken, kayıtlı bulunduğu ülkenin vatandaşı olmayan öğrencilere ise yabancı öğrenci denilmektedir. Bu haliyle, uluslararası öğrenciler, vatandaşı olmamakla birlikte daimi ikamet sahibi olan öğrenciler ve

mülteci ailelerin öğrenim gören çocukları yabancı öğrenci kavramı içinde⁹ değerlendirilmektedir (OECD, 2016: 168).

Uluslararası öğrencileri, yükseköğreniminin bir kısmını ya da tamamını vatandaşı olmadıkları ülkede sürdüren öğrenciler olarak tanımlamak onlara bu niteliği atfetmeye bazen yetmeyebilmektedir. Çünkü vatandaşı olmadıkları ülkede eğitim gördükleri için o ülkelerin farklı yükümlülükleri olabilmekte, bu da ülkeden ülkeye uluslararası öğrenci tanımını değiştirebilmektedir. Örneğin, Avustralya’da 570 ile 575 arasında vizeye sahip olanlar uluslararası öğrenci olarak değerlendirilirken, Avustralya’dan burs alanlar, öğrencilikleri sırasında başka geçici vize alanlar ve vize uygulamasının bulunmadığı Yeni Zelanda vatandaşları bu kapsamda değerlendirilmez. Bir başka örnek olarak, Birleşik Krallık’ta ikamet etmeyen öğrenciler uluslararası öğrenci olarak değerlendirilirken, oturma izni olanlar bu kapsamda değerlendirilmemiştir (DEİK, 2013: 8-9).

Türkiye’de yabancı öğrenci kavramı ilk kez 1983’de Anavatan Partisi (ANAP) hükümeti döneminde 2922 sayılı kanunla kullanılmıştır (Öztürk, 2014: 12). Buna karşın Türkiye Burslarının yürürlüğe girdiği 2012 yılında kabul edilen Yabancı Öğrenci Strateji Belgesi ile yabancı öğrenci kavramı yerine uluslararası öğrenci kavramının kullanılmaya başlandığı görülmektedir (Demirhan, 2017: 548).

Burada dikkati çeken durum Türkiye’nin daha önce bahsettiğimiz örneklerden farklı olarak bu iki kavramı birbirinin yerine kullandığı görülmektedir. Oysaki Demirhan’a göre bu iki kavram farklı kategorileri temsil edecek şekilde kullanılması daha uygun olacaktır. Örneğin, herhangi bir Avrupa ülkesinde ikamet etmekle birlikte hem o ülkenin hem Türkiye’nin vatandaşı olan bir öğrenciyi yabancı öğrenci olarak görmek zordur. Yine, vatandaşı olmadığı ülkede eğitim gören bir kişi, bu ülkeye öğrencilik amacıyla da gelmemiş olabilir. Bu ikinci örnek Türkiye gibi göçmen sayısının fazla olduğu ülkelerde daha fazla olasıdır. Son yıllarda Türkiye’ye göçle gelen, Türk vatandaşı olmayan ama Türkiye’de eğitim gören yabancı öğrencileri, sadece Türkiye’ye eğitim amaçlı gelen uluslararası öğrencilerden ayırma gereği doğabilmektedir. Peki, yabancı

---

⁹ Yabancı öğrenciler, uluslararası mobil olarak değerlendirilseler de ev sahibi ülkede doğmuş ya da uzun süredir orada ikamet eden kişiler olabilir. Dahası farklı ülkelerde göçmenlerin vatandaşlığa alınmasına ilişkin farklı ulusal politikalar izlenmesi nedeniyle bu sınıflandırma öğrenci hareketliliğinin tespitinde çok sağlıklı olmayabilir. OECD’ye göre, genel bir değerlendirme olarak uluslararası öğrencileri yabancı öğrencilerin bir alt kümesi olarak değerlendirmek daha yerinde olacaktır (OECD, 2018: 25).

öğrenci kavramı yerine neden uluslararası öğrenci kavramı kullanılmaya başlandı? Bunun, yabancı kavramının “öteki, diğer, yabancı” anlamlarıyla içkin olmasından, buna karşın “uluslararası” kelimesi ile üniversitelerin bu yöndeki kimliklerinin ön plana çıkartılmak istenmesinden kaynaklanabileceği iddia edilmektedir (Demirhan, 2017: 549).

3.2. Türkiye'nin Uluslararası Öğrenci Politikası

Türkiye'nin uluslararası öğrenci kabulünün Batılı ülkelerden daha gerilere giden bir tarihsel geçmişe sahip olduğu göze çarpmaktadır. Özellikle 15. yüzyılda II. Murad zamanında Balkan ülkelerindeki Voyvoda prensliklerinin varislerini kendi şehzadelerini ile beraber eğitmek için oluşturulan Enderun Okulu, bu yönde öğrenci değişim programının ilk nüvesi olarak kabul görmektedir. Yine Osmanlı Devleti'nde II. Abdülhamit döneminin Panislamizm politikalarından etkilenen yabancı öğrenciler 1892'den 1907'ye kadar varlığını sürdüren Aşiret Mektebi Hümayun'a başvurmuşlardır. 1908 devrimiyle birlikte İttihat ve Terakki döneminde Pantürkizm politikaları da bilhassa Türkistan'dan İstanbul'a öğrenci çekmiştir. Ayrıca bu dönemlerde İstanbul Üniversitesi (Darülfünun) dünyanın pek çok yerinden öğrencinin tercihi olmuştur (Öztürk, 2014: 5-10).

Uluslararası öğrenci kabulüne ilişkin Cumhuriyet dönemi gelişmelerine bakıldığında özellikle 1960'lı yıllarla birlikte ikili anlaşmalarla yabancı öğrenci alımının koordine edilmeye başladığı görülmektedir (YTB, 2018b). Daha önce sözünü ettiğimiz 1983 tarihli 2922 sayılı kanun ise yabancı öğrencilerin gelişi, ikameti ve eğitim konularını düzenlerken aynı zamanda bu işlemler için Milli Eğitim Bakanlığı'nı¹⁰ görevli kılmıştır (Öztürk, 2014: 12-13).

Bununla birlikte sonraki yıllarda Türkiye'nin uluslararası öğrenci kabulüne ilişkin politikasında iki köklü değişim yaşandığı görülmektedir. Bunlardan birincisi, Özal'ın Cumhurbaşkanlığı dönemine tekabül eden 1992 yılında Büyük Öğrenci Projesi'nin başlatılması ve böylece uluslararası öğrenci kabul politikasının sistematik hale getirilmesidir. İkincisi ise, YTB gözetiminde geçen 20 yıllık süredeki dünyadaki uluslararası öğrenci standartlarını dikkate alarak ve bir önceki projeyi geliştirmeyi amaçlayan 2012 tarihli Türkiye Bursları programıdır (YTB, 2018b).

---

¹⁰ Bu dönemde yani 1983'ten Büyük Öğrenci Değişimi'nin başladığı 1992'ye kadar toplam 7.855 öğrencinin mezun olduğu görülmektedir (Öztürk, 2014: 13).

Türkiye, Sovyetler Birliği'nin 1991'de dağılmasından sonra bağımsızlığını elde eden ülkelerle ilişkilerini geliştirme amacı güden dış politikasında eğitimi önemli bir strateji olarak öne çıkarmıştır (Özoğlu, Gür ve Coşkun, 2012: 58). Bu doğrultuda Türkiye, Türk Cumhuriyetleri ve akraba topluluklarla ilişkilerini geliştirmek amacıyla 1992'de Büyük Öğrenci Projesi'ni başlatmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Yurtdışı Eğitim ve Öğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde yürütülen bu programın amaçlarına bakıldığında projenin, kamu diplomasisi aracı olarak düşünüldüğü görülmektedir. Bu amaçlar arasında; Türkiye dostu genç bir kuşak yetiştirme, Türki toplulukların vasıflı insan gücü teminine yardımcı olma, Türkçeyi ve Türk kültürünü tanıtmaya, Türk dünyası ile hem kalıcı dostluk ve kardeşlik kurma hem de bu coğrafyadaki ülkeler arasındaki ilişkileri geliştirici bir şemsiye rolü üstlenme bulunmaktadır. Türkmenistan, Özbekistan, Kırgızistan, Kazakistan ve Azerbaycan ile başlayan proje sonraki yıllarda 57 ulusun katıldığı öğrenci değişim programı halini almıştır. Proje bünyesinde 2011/12 akademik yılına kadar 42.318'den burs kontenjanından 311.307'si kullanılmıştır (Budak, 2012: 67-68).

Türkiye Bursları, Türkiye'nin diğer ülkelerle ilişkilerini geliştirme isteğinin bir tezahürü olarak başarılı uluslararası öğrencilere kamu kaynaklı burs verilmesini içeren bir programdır. Bunun yanı sıra öğrencilere barınma, sağlık sigortası, Türkçe hazırlık eğitimi, uçak bileti, sosyal-kültürel etkinlik ve üniversiteye yerleştirme imkânı tanımakta ve bu yönüyle diğer pek çok ülkeden daha iyi şartlar sunmaktadır. Türkiye Bursları programına başvuru sayısı, ilk ortaya çıktığı 2012 yılına göre 2017 yılında 10 katına çıkarak 100 binin üzerine ulaştığı ve başvuruların ülke çeşitliliğinin de ikiye katlandığı gözlenmiştir (YTB, 2018b). Türkiye Burslarından 2012/13 akademik yılında 5.516, 2013/14'te 3.988, 2014/15'te 4.511, 2015/16'da 4.853, 2016/17'de 4.659 öğrenci olmak üzere toplam 23.527 öğrenci yararlanmıştır (YÖK, 2017: 29).

2010'da kurulan Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığının (YTB) yürüttüğü Türkiye Burslarının 4 kategoriye ayrıldığı görülmektedir. Lisans düzeyinde; Türk dili konuşan ülkeler, Anadolu, Balkanlar, Karadeniz, Harran, Boğaziçi ve Türkiye-Afrika burs programları bulunmaktadır. Lisansüstü düzeyde; İbni Haldun Sosyal Bilimler ve Ali Kuşçu Bilim ve Teknoloji burs programları yer almaktadır. Branş bursları olarak; İbni Sina Sağlık Bilimleri, Yunus Emre Türk dili ve ilahiyat burs programları vardır. Ayrıca kısa dönemli araştırma, başarı ve destek burs programları verilmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2015: 149-150).

Yükseköğretimde uluslararasılaşma girişimleri şüphesiz Türkiye Bursları ile sınırlı değildir. Bologna süreci, TURQUAS Projesi, Erasmus ve Erasmus+ programı, alan ve ülke odaklı Mevlana Değişim Programları, Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı, Ortak Eğitim-Öğretim Programları, YABSİS (Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi), Ortak Diploma Programları, Okul Tanıma ve Denklik Yönetmeliği, Uluslararası İşgücü Kanunu'nun çıkartılması, doktora öğrencilerinin mezuniyetleri sonrası ikametlerinin uzatılması, YÖK bursları bu bağlamda ismi zikredilebilecek önemli uluslararasılaşma adımlarıdır. Bu da Türkiye'de yükseköğretimde uluslararasılaşmanın sağlam zeminde yol alabilmesi için Türk yükseköğretim sisteminin birtakım stratejiler ve politikalar¹¹ izlediğini göstermektedir (YÖK, 2017: 15-32).

YÖK Başkanının ifadesiyle, Yükseköğretim Kurulu “yükseköğretimde uluslararasılaşmada kurumsal kapasiteyi artırmak ve bu alanda bir Türkiye'yi bir çekim merkezi yapabilmek için politikalar izlemektedir”. Sözü geçen uluslararasılaşma ise, öğrenci ve akademisyen hareketliliği başta olmak üzere yükseköğretim şemsiyesi altındaki bütün alanlarda faaliyet ve işbirliğinin yanı sıra uluslararası eğitimi (ülkesi dışındaki diğer bir ülkede öğrencinin eğitimini sürdürmesini) içerir (YÖK, 2017: 2).

Türkiye'nin yükseköğretimde uluslararasılaşması, uluslararası öğrenci pastasında kendine önemli bir yer edinmesine, birlikte yaşama kültürünün gelişmesine¹² ve evrensel barışa hizmet eden bireylerin ortaya çıkmasına vesile olurken aynı zamanda ileri teknoloji ve bilgi paylaşımı için de gerekli olanağı sağlar. Bu yönleriyle yükseköğretimde uluslararasılaşma,

---

¹¹ YÖK'ün yurt dışından öğrenci kabulüne ilişkin esaslarına bakıldığında genel ilkeler çerçevesinde üniversitelerin belirleyebileceği kontenjanlara ilişkin şu ifadeler yer almaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2015: 144): “*Yurtdışından öğrenci kabul kontenjanlarının, bir önceki yıl ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda yer alan programların kontenjanlarının devlet üniversitelerinde %35'ini, vakıf üniversitelerinde %50'sini geçmeyecek şekilde üniversite önerisi dikkate alınarak belirlenmesi, ilgili yılda yeni açılan programlar için ÖSYS kontenjanları ile birlikte önerilmesi halinde yurtdışından öğrenci kabul kontenjanlarının değerlendirilmesi, ÖSYS Ek Yerleştirme işlemleri sırasında ilk defa öğrenci alan programların yer almaması.*” Ancak YÖK'ün 2019 Mayısındaki duyurusuna göre, söz konusu düzenlemede belirtilen devlet ve vakıf üniversitelerine yurtdışından öğrenci kabul etmeye ilişkin sınır ortadan kaldırılmıştır (YÖK, 2019).

¹² Uluslararası öğrencilerin aynı zamanda kültür taşıyıcılığı yönü de bulunmaktadır. Yerel kültürü ile eğitim aldığı ülkeye giden uluslararası öğrenci bu ülkeye kendi kültürünü de taşımış olur. Eğitimi süresince bulunduğu ülkenin kültürünü öğrenerek daha sonra kendi ülkesine geri döndüğünde bunu kendi ülkesine taşır (Akçay, 2014: 48).

“akademik, bilimsel ve kültürlerarası etkileşim aracı olma; ekonomiye katkı sağlama¹³; dış politika, kalkınma ve kamu diplomasisinde işbirliği aracı olma” gibi yönleriyle ön plana çıkar. Özellikle eğitimleri sonrası ülkelerine dönen ve buralarda önemli görevlere gelen mezun öğrenciler dış politika, kalkınma ve kamu diplomasisi alanlarında önemli işlev görebilmektedir (YÖK, 2017: 8). Bunun yanı sıra Yusuf Şahin’in *Fenafid Devlet* isimli çalışmasında da gözlemediği üzere Türkiye’de son yıllarda üniversite sayısı artmasına rağmen, genç nüfusun azalmasına bağlı üniversite kontenjanlarında yaşanan boşluğun etkili bir şekilde doldurulabilmesi için de uluslararası öğrenci kabulü önemli hale gelmeye başlamıştır (2015: 130-132).

Türkiye Yüksek eğitime ilişkin uluslararası standartlar oluşturabilmek için dört temel ilke benimsemiştir: 1) akademik gelişme ve etkileşim, 2) sosyal-kültürel etkileşim, 3) ekonomik gelişme ve dayanışma, 4) siyasi ve diplomatik ilişkilerin gelişmesi. Söz konusu ilkeler kapsamında uluslararası öğrencilerin seçiminde etkili olan faktörlerin başlıcaları şunlardır: a) burs imkânları, b) Türkiye’de eğitimin kendilerine sunulan seçenekler içinde en kaliteli olması, c) Türkiye’de yapacakları harcamaların alternatiflerine göre daha az olması, d) tavsiye ve yönlendirmeler, e) tarihsel, kültürel, dini veya etnik nedenler. Bu son unsurdan örnekler vermek gerekirse; Azerbaycanlı bir öğrenci için Dağlık Karabağ sorunda Türkiye’nin yaklaşımı, Kazakistanlı bir öğrenci için kendi ülkesini ilk tanıyan ülkenin Türkiye olması, Güney Koreli bir öğrenci için Kore Savaşı’nda Türk askerinin yardımı tercihlerini belirginleştiren unsurlar olabilmektedir (Demirhan, 2017: 551-552).

Türkiye’nin başta vizelerin karşılıklı kaldırılmasında da görüldüğü üzere aktif dış politikası, uluslararası itibarına YÖK’ün üniversitelere uluslararası öğrenci alımına ilişkin yapmış olduğu mevzuat değişikliğinin (21.01.2010 tarihli Yükseköğretim Genel Kurulu’nda Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı’nı zorunlu olmaktan çıkarması ve merkezi yerleştirmeyi kaldırması) ve Türkiye’deki üniversitelerin uluslararası öğrenci kontenjanlarını yükseltmeleri son yıllarda uluslararası öğrenci sayısını artmasında rol sahibi etkenler olarak değerlendirilmektedir (Özoğlu, Gür ve Coşkun, 2012: 52-53).

---

¹³ Ortadoğu, Orta Asya ve Balkan ülkelerinden öğrencilerin öncelikle tercih ettiği ülke olan Türkiye, 100 milyar dolarlık global eğitim pazarından daha fazla pay alabilmek için uluslararası öğrenci sayısını 350.000’e çıkarmayı hedeflemektedir. Yabancı uyruklu bir öğrencinin bulunduğu ülkeye en az 30 bin dolar bıraktığı şeklindeki UNESCO öngörüsünden hareketle Türkiye’nin 2015 sonu gelirinin 2,5 milyar dolara yaklaştığı öne sürülmektedir (Turğut, 2015).

YÖK verilerine göre Türkiye’de 5 Vakıf MYO, 72 Vakıf ve 129 Devlet üniversitesi bulunmaktadır. Bu eğitim kurumlarında 2017-2018 Yükseköğretim İstatistiklerine göre; 2768757 ön lisans, 4241841 lisans öğrencisi, 454673 yüksek lisans öğrencisi, 95100 doktora öğrencisi eğitim-öğretim görmektedir (YÖK, 2018). Türkiye, yaklaşık 150 bin öğretim elemanının yanı sıra yaklaşık 7,5 milyon öğrenci sayısı bakımından Rusya’dan sonra Avrupa’da ikinci sırada yer almaktadır (YÖK, 2017: 7). Uluslararası öğrenci hareketliliğine bakıldığında ise son 10 yılda Türkiye’de öğrenim gören yabancı öğrenci sayısının %75 arttığı gözlenmektedir (YTB, 2018a).

Yıllar itibariyle Türkiye’deki uluslararası öğrenci sayılarına bakıldığında 2000-2006 yılları arasında yaklaşık 16.000 dolayında iken, 2007’den (17.389) 2012’ye (31.933) kısmi artış olmuş, sonraki yıllarda ise hızlı bir artış gözlenmiştir (YÖK, 2017: 34). 2016-2017 yılı itibariyle sayısı 108.076’yı bulan uluslararası öğrencilerin 6.199 (%5,74) ön lisans, 275.121’i (%69,5) lisans, 19.130’u (17,7) yüksek lisans ve 7.626’sı (%7,06) doktora öğrencisidir. %24,76 lisansüstü öğrenciye ve sahipliği yapan Türkiye’nin, lisansüstü öğrenci oranı %42,4 olan ABD ile mukayese edildiğinde geri kaldığı, dolayısıyla lisansüstünde uluslararası öğrenci çekmeye daha fazla eğilmesi gerektiği iddia edilmektedir. Yine 2016-17 akademik yılı dikkate alındığında Türkiye’ye en fazla öğrenci gönderen ilk on ülkenin sıralaması şu şekildedir: Suriye (15.042), Azerbaycan (14.878), Türkmenistan (10.418), İran (6.099), Afganistan (5.251), Irak (5.012), Almanya (3.755), Yunanistan (2.285), Kırgızistan (2.032), Bulgaristan (2.030). Bu da coğrafi ve kültürel yakınlığın Türkiye’yi tercih etmede önemli bir etken olduğu öne sürülebilir (YÖK, 2017: 34-36). 2017-2018 akademik yılı itibariyle 125.138 yabancı uyruklu üniversite öğrencine ev sahipliği yapan Türkiye’de en fazla yabancı öğrencinin bulunduğu ilk 3 şehir ise şunlardır: İstanbul (35.735), Ankara (10.936), Eskişehir (6.675) (İHA 2018).

YÖK’ün kurulduğu 1982’den 2014’e yükseköğretimde imzalanan işbirliğine yönelik mutabakat zaptlarının sayısı 15 iken son 4 yılda buna 34 tane daha eklenmiştir. Sembolik olmaktan ziyade üniversitelerin tanınırlığını ve uluslararası öğrenci sayısını artırmayı hedefleyen bu işbirlikleri sayesinde 4 sene önce 40 bin civarındaki uluslararası öğrenci sayısı bugün 148 bine ulaşmıştır (YÖK, 2019). 2023 için 200 bin üzeri hedefi koyan Türkiye’nin (YTB, 2018a), uluslararası öğrenci kabul politikasında attığı adımların isabetli olduğu görülmektedir. Bu türden bir politika günümüzde kamu diplomasisi ile ilişkili ve hatta onun enstrümanı olarak görülmektedir.

4. Aksaray Üniversitesi Örneği

12 fakülte, 3 enstitü, 1 yüksekokul ve 6 meslek yüksekokulunun bulunduğu Aksaray Üniversitesi'nde hali hazırda 25 bin öğrenci eğitim-öğretim görürken önümüzdeki 10 yıl içinde üniversitedeki toplam öğrenci sayısının 40 bine ulaşması beklenmektedir. Aksaray Üniversitesi'nde eğitim-öğretim gören öğrencilerin bir parçasını da uluslararası öğrenciler oluşturmaktadır. 2018-2019 akademik yılında üniversite bünyesindeki uluslararası öğrenci sayısının 45 ülkeden 1000 üzerinde öğrenciye ulaşması öngörülmüştür (Aksaray Üniversitesi, 2018c).

2016-2017 akademik yılında, YÖK'ün Aksaray üniversitesindeki değişim programlarına ilişkin verilerine bakıldığında; Farabi programı kapsamında 48 öğrencinin gittiği, 15 öğrencinin geldiği, Mevlana programı kapsamında 1 öğrenci gittiği, hiç öğrencinin gelmediği, Erasmus programı kapsamında 9 öğrencinin gittiği, 2 öğrencinin geldiği toplam 75 öğrencinin bu programları kullandıkları görülmüştür. 2017-18 akademik yılında, Farabi programı kapsamında 19 öğrencinin gittiği, 12 öğrencinin geldiği, Mevlana programı kapsamında giden yokken 1 öğrencinin geldiği, Erasmus programı kapsamında 2 öğrencinin gittiği, 3 öğrencinin geldiği toplam 37 öğrencinin değişim programlarından yararlandığı görülmektedir (YÖK, 2018).

İlk uluslararası öğrenci kabulüne 2012 yılında 5 ülkeden 40 öğrenci ile başlayan Aksaray Üniversitesi'nde sonraki yıllarda toplam uluslararası öğrenci sayılarında kademeli bir artış izlendiği görülmektedir. Söz konusu kademeli artış hem ülke çeşitliliğinde hem de öğrenci sayısında görülmektedir. Buna ilişkin değerlendirmesini Aksaray üniversitesi Rektörü Yusuf Şahin şu şekilde yapmaktadır (Aksaray Üniversitesi, 2018e): “Uluslararası öğrenci kontenjanı konusunda herhangi bir kısıtlama yok. Ancak gerek kampüsteki fiziki olanakları, gerekse barınma ve ihtiyaçların karşılanmasına dair imkânları göz önünde bulundurduğumuz için kontrollü bir büyüme planlıyoruz. Üniversitemiz bu alanda önemli bir başarı ortaya koymaktadır. Hedefimiz her yıl bir öncekinden daha fazla uluslararası öğrenciyi Üniversitemize kazandırmak ve ülke çeşitliliğini arttırmaktır.” Bu plan çerçevesinde üniversitede bulunan toplam uluslararası öğrenci sayısı 2013'te 8 ülkeden 163, 2014'te 15 ülkeden 559, 2015'te 18 ülkeden 843 (Haberler.com, 2016), 2016'da 24 ülkeden 856'ya yükselmiştir. 2017-2018 akademik yılı referans alındığında ise üniversite bünyesinde 32 ülkeden toplam 938 uluslararası öğrencinin eğitim aldığı görülürken, 2018-2019 akademik yılında bunun 45 ülkeden 1186 öğrenciye çıktığı görülmektedir (Aksaray Üniversitesi, 2018a).

Tablo 4: 2017-2018 ve 2018-2019 Akademik Yılında Aksaray Üniversitesi'ndeki Uluslararası Öğrencilerin Ülke Dağılımı

Geldiği Ülke	Avrupa		Afrika			Asya		
	2017-2018	2018-2019	Geldiği Ülke	2017-2018	2018-2019	Geldiği Ülke	2017-2018	2018-2019
Almanya	2	3	Mısır	5	14	Türkmenistan	285	434
Avusturya	1	1	Somali	4	10	Azerbaycan	304	342
Bulgaristan		1	Fas	5	5	Suriye	49	112
Birleşik Krallık	1	1	Uganda	-	5	Irak	81	99
Moldova	1	1	Cibuti	1	4	Afganistan	29	35
Norveç	-	1	Mali	2	3	Yemen	24	34
Yunanistan	1	1	B. Faso	1	2	Pakistan	9	12
Toplam	6	9	Nijerya	-	2	Çin	3	10
			Tanzanya	1	2	Filistin	6	9
			Benin	-	1	Kırgızistan	5	9
			Cezayir	1	1	Kazakistan		6
			Kenya	-	1	Myanmar	7	5
			Libya	1	1	Ürdün	-	4
			Ruanda	-	1	Özbekistan	2	3
			Sudan	-	1	Tacikistan	2	2
			Burundi	-	1	Bangladeş	-	1
			Toplam	21	54	BAE	-	1
						İran	-	1
						Katar	-	1
						Lübnan	1	1
						Nepal	1	1
						Sri Lanka	-	1
						Gürcistan	2	-
						Moğolistan	1	-
						Türkiye ¹⁴	100	-
						Toplam	911	1123
Genel Toplam (2017-2018)				938	Genel Toplam (2018-2019)		1.186	

Kaynak: Aksaray Üniversitesi; 2018b, 2018d.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere 2018-2019 akademik yılı dikkate alındığında Türkiye dışında 45 ülkeden uluslararası öğrencinin Aksaray Üniversitesi'nde eğitim gördüğü görülmektedir. Söz konusu yıl itibarıyla üniversite bünyesinde bulunan uluslararası öğrencilerin coğrafi dağılımına bakıldığında toplam 1.186 öğrencinin 11'inin Avrupa'dan,

¹⁴ Yabancı öğrenci statüsündeki Türk öğrenciler.

54'ünün Afrika'dan ve 1.123'ünün ise Asya'dan olduğu görülmektedir (Aksaray Üniversitesi, 2018d).

Aksaray Üniversitesi (2018a), Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı verileri temel alındığında, yıllar itibariyle bakıldığında Aksaray Üniversitesi'ne 2012 yılında 40, 2013 yılında 123, 2014 yılında 391, 2015 yılında 284, 2016 yılında 326, 2017 yılında ise 264 öğrencinin kayıt olduğu görülmektedir. 2018-2019 yılı için ise uluslararası öğrenci için ayrılan toplam kontenjan sayısının 582 olduğu görülmüştür. 2018-2019 yılı için ayrılan kontenjanın büyük ölçüde doldurarak yeni kayıtlanan uluslararası öğrenci sayısı 507 olmuştur. Kısaca, Aksaray Üniversitesi'ne ilk öğrenci alımının 2012'de 5 ülkeden 40 öğrenci ile başladığı, sonraki yıllarda üniversitenin şartlarına göre öğrenci sayılarında kademeli bir artış gözlenmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilerin geldikleri ülkelerin de çeşitliliğinin arttığı, günümüzde 45 ülkeden 1.186 uluslararası öğrencinin eğitim-öğretim gördüğü bir üniversite konumuna erişmiştir.

5. Sonuç

Propagandadan farklı bir bağlamda değerlendirilen kamu diplomasisinin; hedef ülke halkını anlamak, bilgilendirmek ve etkilemek için kullanılan etkili bir iletişim modeli olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın konusunu teşkil eden kamu diplomasisinin bir uygulaması olarak uluslararası öğrenci kabulü incelendiğinde, kamu diplomasisinin yumuşak güç ve kültürel diplomasi ile yakından ilişkili bir kavram olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra özellikle küreselleşme ile birlikte önem kazanan uluslararası öğrenci değişimine/kabulüne pek çok ülkenin yakından ilgi duyduğu gözlenmiştir. Çünkü bu ülkeler, uluslararası öğrenci kabulünü, hem kamu diplomasisine işlerlik kazandıracak hem de uluslararası öğrenci değişiminden daha fazla pay alabilecekleri stratejik bir adım olarak görmektedirler. Son yıllarda bunun farkında olan ülkelere birisi de Türkiye'dir.

Türkiye'de uluslararası öğrenci kabulüne ilişkin tarihsel arka plan gözden geçirildiğinde, Osmanlı dönemine kadar uzanan örneklerden söz edebilmek mümkündür. Bu konuda Cumhuriyet dönemi gelişmelerine bakıldığında ise özellikle 1960'lı yıllarla birlikte ikili anlaşmalarla uluslararası öğrenci alımının koordine edilmeye başladığı ancak sonraki yıllarda Türkiye'nin bu politikasında iki köklü değişim yaşandığı görülmektedir. Bunlardan birincisi, Özal'ın Cumhurbaşkanlığı dönemine tekabül eden 1992 yılında Büyük Öğrenci Projesi'nin başlatılması ve böylece uluslararası öğrenci kabul politikasının sistematik hale getirilmesidir. İkincisi ise, dünyadaki uluslararası öğrenci standartlarını dikkate alarak bir önceki projeyi geliştirmeyi amaçlayan ve dünyanın pek

çok yerinden öğrencilere daha iyi burs olanakları sunan 2012 tarihli Türkiye Bursları programıdır. YTB verilerine göre, günümüzde dünyada uluslararası öğrenci hareketliliği kapsamında 7,5 milyon öğrenci bulunurken, bunlardan 100 binin üzerindeki uluslararası öğrenciye Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı ve bunların da yaklaşık dörtte birine burs imkânı tanıdığı görülmektedir. Aksaray Üniversitesi örneğine bakıldığında üniversite verilerine göre, uluslararası öğrencilerin kabulüne 2012 yılında 5 ülkeden 40 öğrenci ile başlandığı ve sonraki yıllarda kademeli bir artış izlendiği görülmektedir. Örneğin 2017-2018 akademik yılında 32 farklı ülkeden yaklaşık 1.000, 2018'de ise 45 ülkeden 1.186 uluslararası öğrenciye ulaştığı görülmektedir.

Türkiye'nin kamu diplomasisinin bir uygulaması olarak uluslararası öğrenci kabulünde geldiği aşama ve verdiği burslarla, bu konuda dünyada ilk sıralara yerleşmiş olan Avrupa ve Kuzey Amerika ülkeleri ile rekabet edecek düzeye ulaşmayı hedeflediği görülmektedir. Bununla birlikte, Türkiye'de üniversite sayısının artmasına karşın nüfusun yaşlanması, uluslararası öğrenci kabulünü daha fazla önemli hale getirmiştir. Gerek bu yeni realite gerekse de bu konuda önde olan ülkelerle rekabet boyutu birlikte ele alındığında uluslararası öğrenci kabulü noktasında daha fazla adımın atılması gerekmektedir. Eğitimde uluslararası standartların üstüne çıkarak, kendine özgü farklılıklara dayalı markalaşmanın sağlanması ve bunun da bir cazibe merkezi haline getirilmesi en önemli adım olacaktır.

Kaynaklar

Akçay, N. C. (2014), Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Kültürel Diplomasi ve Fransa'nın Afrika Ülkelerine Yönelik Uluslararası Öğrenci Programları Örneği, *Basılmamış Uzmanlık Tezi*, YTB, Ankara.

Aksaray Üniversitesi. (2018a), *Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Verileri*.

Aksaray Üniversitesi. (2018b), *2017-2018 Uluslararası Öğrenci (Yabancı Öğrenci) Grafiği*, <http://iso.aksaray.edu.tr/files/yabanci-ogrenciler-grafik.jpg>, (Erişim Tarihi: 29.06.2018).

Aksaray Üniversitesi. (2018c), *Tercih Sürecinde Tüm Öğrencilere Başarılar Diliyoruz*, http://www.aksaray.edu.tr/tr/haberler/tercih-surecinde-tum-ogrencilere-basarilar-diliyoruz_09-08-2018, (Erişim Tarihi: 09.08.2018).

Aksaray Üniversitesi. (2018d), <http://www.aksaray.edu.tr/>, (Erişim Tarihi: 02.11.2018).

- Aksaray Üniversitesi. (2018e), http://www.aksaray.edu.tr/tr/haberler/asude-24-ulkeden-856-uluslararası-ogrenci-egitim-goruyor_04-10-2016, (Erişim Tarihi: 16.07.2018).
- Bislev, A. (2017), Student-to-Student Diplomacy: Chinese International Students as a Soft-Power Tool, *Journal of Current Chinese Affairs*, 46, 2, s.81-109.
- Budak, M. M. (2012), Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Öğrenci Değişim Programları ve Türkiye Uygulamaları, *Basılmamış Uzmanlık Tezi*, YTB, Ankara.
- Cull, N. J. (2009), *Public Diplomacy: Lessons from the Past*, Los Angeles: Figueroa Press.
- DEİK. (2013), Uluslararası Yüksek Öğretim ve Türkiye'nin Konumu, *Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Raporu*, İstanbul. s.1-69.
- Demirhan, K. (2017), Ulusal Alanyazında Uluslararası Öğrenciler ve Uluslararası Öğrencileri Siyasal Açından Düşünmek, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICMEB17 Özel Sayısı, s.547-562.
- Encyclopaedia Britannica. (2018), *Public Diplomacy*, <https://www.britannica.com/topic/public-diplomacy>, (Erişim Tarihi: 05.07.2018).
- Eticarettrend. (2019), *PR Çalışması Nedir ve Neden Önemlidir*, <http://www.eticaretrend.com/pr-calismasi-nedir-ve-neden-onemlidir/>, (Erişim Tarihi: 02.01.2019).
- Ger, A. M., Ertepinar, H., Kaplan Sayı, A., Tanberkan Suna, A. H., Türk, Z. ve Akdemir, Z. G. (2017), Uluslararası Öğrencilerin Üniversite ve Ülke Seçimini Etkileyen Faktörler, *Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ve Eğitim Fakültesi*, s.1-67.
- Haberler.com. (2016), *ASÜ'de Öğrenim Gören Yabancı Öğrenci Sayısı Artıyor*, <https://www.haberler.com/asu-de-ogrenim-goren-yabanci-ogrenci-sayisi-8810443-haberi/>, (Erişim Tarihi: 16.07.2018).
- İHA. (2018), *Türkiye'de 125 Bin 138 Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencisi Var*, <http://www.iha.com.tr/haber-turkiyede-125-bin-138-yabanci-uyruklu-universite-ogrencisi-var-728012/>, (Erişim Tarihi: 16.11.2018).
- Kalın, İ. (2011), Soft Power and Public Diplomacy in Turkey, *Perceptions*, Volume XVI, Number 3, s.5-23.

- Kalın, İ. (2018), *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*, <https://kdk.gov.tr/sag/turk-dis-politikasi-ve-kamu-diplomasisi/20>, (Erişim Tarihi: 16.11.2018).
- Kalkınma Bakanlığı. (2015), Yükseköğretimin Uluslararasılaşması Çerçevesinde Türk Üniversitelerinin Uluslararası Öğrenciler İçin Çekim Merkezi Haline Getirilmesi, *Kalkınma Araştırmaları Merkezi Araştırma Projesi Raporu*, s.1-160.
- KDK. (2018), *Kuruluş*, <https://kdk.gov.tr/faaliyetler/kurulus/7>, (Erişim Tarihi: 16.11.2018).
- Köksoy, E. (2015), Kamu Diplomasisi Perspektifinden Ulus Markalaması, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı 23, s.42 – 61.
- Levent, F. ve Karaevli, Ö. (2013), Uluslararası Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Politikalar ve Türkiye İçin Öneriler, *Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt-Sayı 38, s.97-117.
- Metzgar, E. T. (2016), Institutions of Higher Education as Public Diplomacy Tools: China-Based University Programs for the 21st Century, *Journal of Studies in International Education*, Vol. 20(3), s.223–241.
- OECD. (2016), How Many Students Study Abroad?, in OECD Factbook 2015-2016: Economic, Environmental and Social Statistics, *OECD Publishing*, Paris.
- OECD. (2018), Education at a Glance 2018: OECD Indicators, *OECD Publishing*, Paris.
- Oktay, E. (2012), NATO'nun Dönüşümü ve Kamu Diplomasisi'nin Artan Rolü”, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 9, Sayı 34, s.125-149.
- Özoğlu, M., Gür, B. S. ve Coşkun, İ. (2012), Küresel Eğilimler Işığında Türkiye’de Uluslararası Öğrenciler, *SETA*, Ankara: SETA Yayınları.
- Öztürk, A. O. (2017), *Kamu Diplomasisi ve Medya, Kamu Diplomasisi Perspektifleri from TRT UMEP (TRT International Media Training Program)*, <http://www.trt.net.tr/umep/genel/kamu-diplomasisi-perspektifleri-ali-osman-ozturk/>, (Erişim Tarihi: 16.11.2018).
- Öztürk, S. (2014), Büyük Öğrenci Projesinden Türkiye Bursları Projesine Geçiş Süreci ve Türkiye'nin Öğrenci Politikasındaki Değişim. *Basılmamış Uzmanlık Tezi*, YTB, Ankara.

- Şahin, Y. (2015), *Fenañid Devlet*, Ankara: Liberte Yayınları.
- Turğut, C. (2015), *Yabancı Öğrenci 17 Kat Arttı*, <https://www.yenisafak.com/ekonomi/yabanci-ogrenci-17-kat-artti-2310535>, (Erişim Tarihi: 16.11.2018).
- UNESCO. (2018), *Definition*, <http://uis.unesco.org/en/glossary-term/international-or-internationally-mobile-students>, (Erişim Tarihi: 22.11.2018).
- YÖK. (2017), *Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi: 2018-2022*, <http://www.yok.gov.tr/web/guest/yuksekogretimde-uluslararasılaşma-strateji-belgesi-2018-2022>, s.1-84.
- YÖK. (2018), <https://istatistik.yok.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 16.11.2018).
- YÖK. (2019), *YÖK'ten Üniversitelere 'Uluslararası Öğrenci Kontenjani' Müjdesi*, <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/yok-ten-yabanci-kontenjani-mujdesi.aspx>, (Erişim Tarihi: 06.05.2019).
- YTB. (2018a), *International Student Mobility*, <https://www.ytb.gov.tr/en/international-students/international-student-mobility>, (Erişim Tarihi: 29.06.2018).
- YTB. (2018b), *Türkiye Bursları*, <https://www.ytb.gov.tr/uluslararası-ogrenciler/turkiye-burslari>, (Erişim Tarihi: 29.06.2018).

